

Ändringshistorik

Datum	Version	Ändrad av	Ändringar
2023-03-27	1	Sari Roponen	Skapat dokument

Restaureringsplan för N2000-området Skärgårdsreservaten (Hartsö) inom projektet LIFE RestoRED LIFE19 NAT/SE000172

Summary

This document provide a brief overview of the measures that will take place in the LIFE RestoRED project at the N2000 site Skärgårdsreservaten (Hartsö). Location of different actions can be seen in the maps in the end of this document.

Om Projektet

Projektet LIFE RestoRED arbetar med att restaurera skötselkrävande naturtyper, mestadels betesmarker och slåtterängar. Arbetet utförs inom N2000-områden under åren 2021 till 2027. Naturtyperna som restaureras finns med på den rödlista för naturtyper som EU tagit fram. Arbetet som omfattas av den här restaureringsplanen utförs av Länsstyrelsen i Södermanlands län. Läs mer om projektet på webbplatsen [Startsida - LIFE RestoRED](#)

Uppgifter om området

Natura 2000-område: SE0220129 Skärgårdsreservaten (Hartsö)

Naturresevat: Hartsö NR 2001932

Län: Södermanlands län

Kommun: Nyköping/Trosa

Förvaltare/kontaktperson på Länsstyrelsen: Sari Roponen

Koordinater för restaureringsområde: 33V 644109 6507017 UTM

Beskrivning av objektet

Hartsö är den sydligast belägna och permanentbebodda ön i Skärgårdsreservaten. Den bildar en utpost mot den verkliga ytterskärgården. Landskapet är småkuperat med Hargberget (40 m ö h) i väster som högsta punkt. Österut sänker sig landmassorna i havet och övergången karakteriseras av ytterskärgård med hundratals öar, kobbar och skär. I södra delen av Hartsö Lund ligger ett större klapperstensfält. Den västra delen är barrskogsdominerad. Hällmarkstallskog omväxlar med gran- och blandskogar och sumpskogar. Området är påverkat av skogsbruk. Odlingslandskapet på ön är unikt med stora arealer av öppen hagmark med partier av skogsbete samt slätterängar. Det finns spår av hamling på flera äldre träd. Söder om huvudön Hartsö ligger Enskär som utgörs av ett kuperat och småbrutet odlingslandskap med igenväxta hagmarker där en restaurering pågår.

Skärgårdsreservaten hyser en stor mångfald av vattenmiljöer med allt från exponerade sand- och hårbotten till grunda skyddade vikar och avsnörda laguner. Många utav habitatet utgör viktiga lek- och uppväxtområden för kustlevande fisk och utgör växtplats för flera sällsynta kransalger så som *Chara horrida* (NT). Framförallt bestånden av vårlekande rovfiskarter så som gädda och abborre har under senare år uppvisat reproduktionsstörningar.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade naturtyperna och arterna så att området bidrar till den biologiska mångfalden i landskapet och länet. För delområdena inom Natura 2000-området Skärgårdsreservaten innebär detta syfte främst att bevara ett särpräglat skärgårdslandskap med både inner- och ytterskärgård, stora vattenområden, öar och skär, klippor, stränder av olika slag, orörda skogar, artrika betesmarker och slätterängar och den övriga artrikedomen – inte minst i form av en stor gråsälpopulation och en lång rad skyddsvärda fåglar.

Syfte och mål med åtgärderna i projektet

I det här området ska naturtypen trädklädd betesmark 9070 ges en stärkt ekologisk status genom att vegetation av igenväxningskaraktär röjs bort. Detta gäller främst ung tall. De större tallarna frihuggs och öppna gläntor skapas.

Pollinatörer ska gynnas genom skapande av solbelysta luckor för örtrikare markvegetation samtidigt som också solvärmda brynområden tas fram och blommande buskar och träd ska

lämnas kvar vid gallringen. Depåer för död ved skapas för att gynna rik biologisk mångfald t ex av svampar och vedlevande insekter.

En del av områdets stängsel är i dåligt skick och kommer att tas bort och ett nytt kommer att ersätta det gamla. Vi kommer vidare att ha ett antal stängselgenomgångar med självstängande grindar för att underlätta tillgängligheten. På Enskär kommer vi att bygga en inhägnad för säkrare hantering av betesdjur på området. Allt ovan i syfte att vi också i framtiden kan ha bete på området för att gynna den biologiska mångfalden kopplad till marker med beteshävd.

Vid slutet av projektet ska 7,2 ha trädklädd betesmark 9070 restaurerats för skogsbete och området fått 929 m nytt stängsel samt en inhägnad och tillgängligheten förbättrats genom att fyra stängselgenomgångar byggts i det nya stängslet. Framtida skötsel av området ska vara ordnad genom miljöstöd. Allmänheten ska ha fått kunskap om projektet genom skyltning.

Tabell 1 Naturtyper som omfattas av projektåtgärder

Naturtypskod	Natura 2000 naturtyp (namn)	Areal (ha)
9070	Trädklädd betesmark	7,2

Åtgärder som är aktuella i N2000-området Skärgårdsreservaten (Hartsö)

Tabell 2 Planerad omfattning

Action	Namn	Längd (m)	Area (ha)	Antal
C1.1	Röjning och avverkning		7,2	
C2.1	Stängsling	929		
C2.2	Borttagande stängsel	929		
C2.3	Specialkonstruktion (inhängnad Enskär)			1
C2.4	Stängselgenomgång			4
D1	Fotodokumentation			1
D2.1	Uppföljning av naturtyper			1
D5.2	Planering och utvärdering av åtgärder för pollinerare			1
D5.3	Planering och utvärdering av skapande av död ved			1
E1.1	Obligatorisk projektskylt			1

Beskrivning av åtgärderna

Action C1.1 Röjning och avverkning

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: med start på hösten/vintern 2022

Beskrivning:

Restaurering av skogsbetesmark samt frihuggning och förstärkning av gläntor.

I uppdraget ingår att restaurera ett skogsbete samt att frihugga värdefulla träd och förstärka (öppna upp) gläntor. Åtgärden genomförs för att öka de biologiska värdena i ett skogsområde som sedan länge är präglad av bete men där farmförallt ung tall och gran har vuxit upp. De unga träden konkurrerar med äldre och biologiskt mer värdefulla träd och buskar i området och behöver därför begränsas. Gallringen ska ske med hänsyn till att framtida successionsstadier bevaras. Öppna solbelysta luckor ska skapas för att gynna arter som anpassat sig i välhåvade betade skogar. Dödveddepåer ska lämnas inom området. Blommående/bärbärande buskar och träd behålls i möjligaste mån med tanke på att dessa är viktiga bl.a. för pollinatörer och fåglar.

Action C2.1 Stängsling

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: 2022 hösten-vintern

Beskrivning:

Motivering: Äldre stängsel är av dålig kvalitet och behöver bytas ut för att möjliggöra fortsatt bete i området.

Uppsättning av klassiskt stängsel med 3 trådar. Dragningen är ca 930 m. Ledhål och grindar placeras efter överenskommelse i fält. Rövning av stängselgata.

Action C2.2 Borttagande stängsel

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: hösten-vintern 2022-2023

Beskrivning:

I samband med stängselbygge. Material ska transporteras bort från ön.

Action C2.3 Specialkonstruktion

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: preliminär planering: 2024

Beskrivning:

Inhägnad kommer att byggas på Enskär för att underlätta insamling av betesdjur vid transporter från ön. Konstruktionsönskemål har samtalats med djurhållaren (arrendatorn). Ritningar ska tas fram och entreprenören avropas. Eventuellt vill arrendatorn själv bygga hägnaden, vilket kan vara en fördel med tanke på transporter av material under arbetets gång mm. och att konstruktionen blir önskad och välanpassad för syftet.

Action C2.4 Stängselgenomgång

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: i samband med stängselbygge hösten/vintern 2022-2023

Beskrivning:

I planering är det viktigt att stängselgenomgångarna placeras så att tillgängligheten till området gynnas på bästa sätt. Det är viktigt att diskutera detta med arrendatorn på ön. Stängselgenomgångarna ska vara funktionsanpassade dvs vi kommer att bygga självstängande grindar.

Action D1. Fotopunkter

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: hösten 2021 och efter åtgärden

Beskrivning:

Beskrivning:

För att dokumentera effekten av restaureringsåtgärderna kommer foton att tas på strategiska platser före restaureringsåtgärder och efter genomförda åtgärder. Fotopunkterna finns utmärkta på *karta nedan (publiceras senare)*.

Fotodokumentation sker också under genomförandet av projektet och publiceras som en enkel rapport på projektets webbplats [Startsida - LIFE RestoRED](#)

Action D2.1 Utvärdering av bevarandestatus för naturtyper

Möjlig tidsperiod: 2026-03-01 till 2027-02-28

Genomförs: före och efter åtgärder 2026

Beskrivning:

Efter genomförd restaurering ska en bedömning göras om statusen för de naturtyper som restaurerats har förbättrats. Bedömningen sker genom observationer på plats och kan genomföras av den som ansvarat för restaureringen, eller en särskild inventeriare. Data från genomförda inventeringar av arter och naturtyper används också som underlag för bedömningen. Bedömningen kommer slutligen att registreras i Naturvårdsverkets databas NNK.

Statusbedömning i 2023-01-27:

Utvecklingsmark

NNK: Naturtyp status Övrigt, icke Natura-naturtyp

Målbild:

NNK: Förändring Faktiskt förändring av bevarandestatus/naturtypsareal

9070**Trädklädd betesmark 7,2 ha****Action D5.2 Planering och utvärdering av åtgärder för pollinerare**

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs:

I samband med restaureringsåtgärder kommer särskild hänsyn tas till pollinerarnas framtida miljö. Öppna örtrika gläntor kommer att tillskapas inom området. Särskild hänsyn för att blommande buskar och träd lämnas kvar kommer att tas vid gallringen. (*Åtgärderna finns utmärkta på kartor nedan, publiceras senare*).

För planeringen av pollinerarnas miljö har projektets receptsamling för möjliga åtgärder använts och efter genomförd restaurering kommer insatsen att utvärderas och dokumenteras i projektets databas.

Resultaten kommer publiceras på projektets webbplats [Startsida - LIFE RestoRED](#) och Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/sodermanland

Action D5.3 Planering och utvärdering av skapande av död ved

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs:

Beskrivning:

I samband med avverkning av träd inom action C.1 kommer död ved att skapas. Högar med stockar och rishögar kommer att finnas inom området som faunadepåer. (*Åtgärderna finns utmärkta på kartor nedan, publiceras senare*). För planeringen av vilken död ved som ska skapas har projektets checklista använts och efter genomförd avverkning kommer insatsen att utvärderas och dokumenteras i projektets databas.

Action E1.1 Obligatorisk projektskylt

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs:

Beskrivning:

En skylt som beskriver projektets arbete kommer att sättas upp. Placeringen av skylten finns utmärkt på kartan (se detaljkarta s. 9).

Kartor

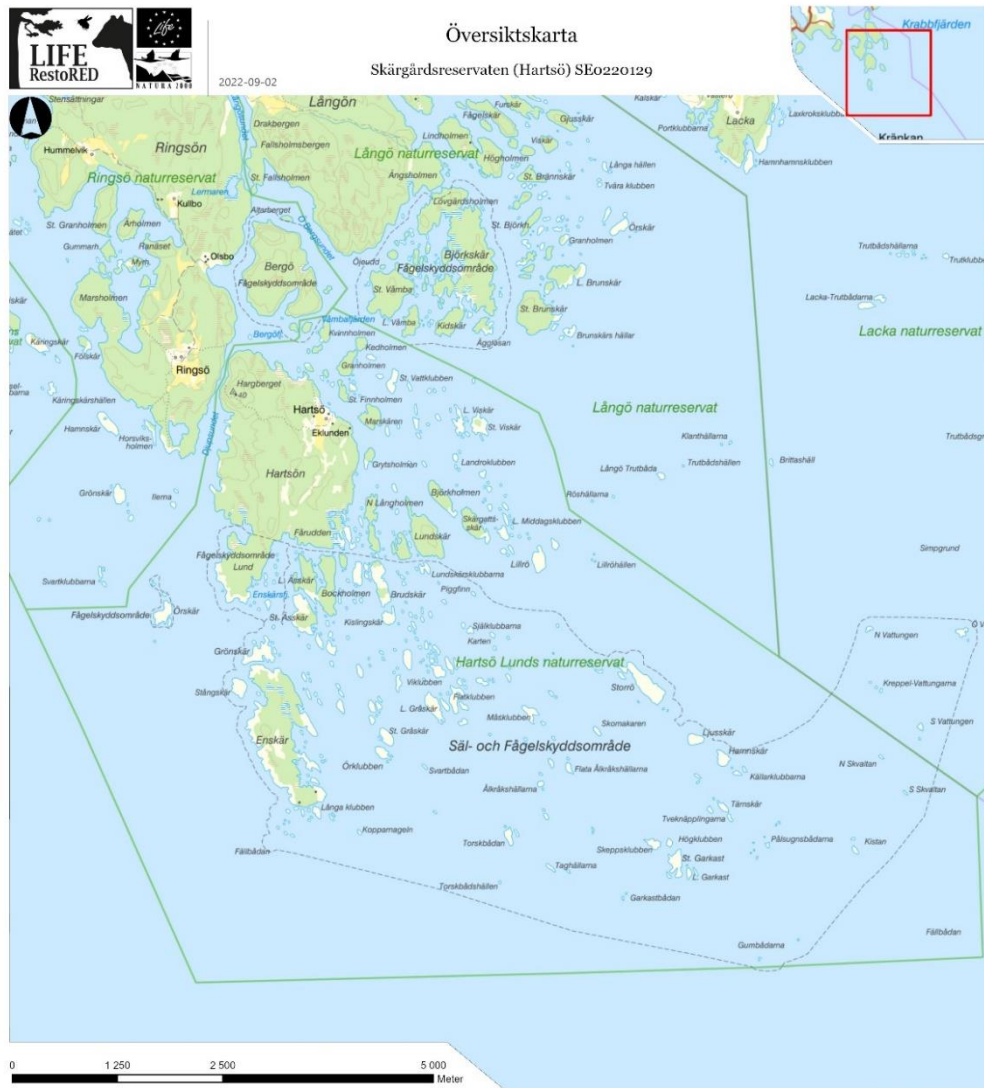
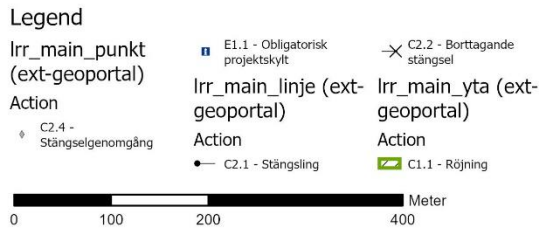

Bild 1 Översiktskarta, N2000-området Skärgårdsreservaten (Hartsö)
Overview for the site Skärgårdsreservaten (Hartsö)

© Länsstyrelsen
© Lantmäteriet

Bild 2 Detaljkarta, åtgärder som genomförs i projektet
Detailed map for measures in the project.

LIFE-programmet

Den här restaureringsplanen har producerats med stöd av Europeiska kommissionens LIFE-program. Ståndpunkter och faktainnehåll representerar projektet LIFE RestoRED och representerar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens eller byrån CINEAs uppfattning eller ståndpunkt. Läs mer om LIFE-programmet på EU-kommissionens webbplats : <https://ec.europa.eu/easme/en/life>